ОФІС
ПА ПРАВАХ ЛЮДЗЕЙ
З ІНВАЛІДНАСЦЮ

Барысенка-Клепач Н. М.

Інклюзіўны турызм: што, як і навошта?

2016

Асветніцкая праваабарончая ўстанова
«ОФІС ПА ПРАВАХ ЛЮДЗЕЙ З ІНВАЛІДНАСЦЮ»

Інклюзіўны турызм: што, як і навошта?

Барысенка-Клепач Н. М.

Мінск
2016

ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ - ШТО ГЭТА?

Інклюзіўны турызм – гэта форма турызму, якая ўключае ў сябе працэс супрацоўніцтва паміж рознымі ўдзельнікамі сферы турызму, які дазваляе людзям з асаблівымі патрэбамі ў даступнасці, уключаючы мабільныя, візуальныя, слыхавыя і кагнітыўныя складнікі даступнасці, дзейнічаць незалежна, на роўных умовах з пачуццём уласнага гонару праз прапанову універсальных турыстычных прадуктаў, паслуг і асяроддзя.

Сусветная турыстычная арганізацыя (ЮНСТА)

Ў літаратуры можна сустрэць таксама іншыя тэрміны: турызм для ўсіх (англ. «tourism for all»), турызм без бар'ераў ці безбар'ерны турызм (англ. «tourism without barriers», ням. «barrier-frei tourismus»), даступны турызм (англ. «accessible tourism») альбо даступны турызм для ўсіх (англ. «accessible tourism for all»). Галоўнае – разумець, што ўсё гэта – пра адно і тое ж.

Сусветная турыстычная арганізацыя (ЮНСТА) – спецыялізаваная ўстанова сістэмы ААН, што аб'ядноўвае 157 краін-чальцоў і займаецца развіццём устойлівага і агульнадаступнага турызму. Асноўная міжнародная арганізацыя ў сферы турызму.

АДКУЛЬ «НОГІ РАСТУЦЬ», АЛЬБО ТРОХІ ГІСТОРЫІ

1980

Манільская дэкларацыя: ЮНСТА бярэ на сябе абавязак забяспечваць недыскрымінацыйны доступ да турызму.

1991

Рэзалюцыя ЮНСТА «Стварэнне магчымасцяў для турызму для людзей з інваліднасцю ў дзевяностыя гады».

2005

Рэзалюцыя ЮНСТА «Турызм, даступны для ўсіх» (утрымлівае спецыялізаваныя рэкамендацыі для розных турыстычных аб'ектаў).

2009

Дэкларацыя ЮНСТА па спрашчэнні турыстычных вандровак.

2011

Даклад аб Сусветным камітэце па этыцы турызму, пункт b) Даступны турызм для ўсіх.

2012

Супрацоўніцтва ЮНСТА з арганізацыямі ў сферы інклюзіўнага турызму Fundación ACS (Іспанія), Fundación ONCE (Іспанія) і ENAT (Еўрапейская сетка даступнага турызму).

2013

Абнаўленне рэкамендацый ЮНСТА 2005 г. «Турызм, даступны для ўсіх» з улікам палажэнняў Канвенцыі ААН аб правах інвалідаў.

2014

1-я канферэнцыя ЮНСТА па інклюзіўным турызме ў Еўропе (Сан-Марына).

2015

Рэкамендацыі ЮНСТА па даступнай інфармацыі ў сферы турызму.

2016

Сусветны дзень турызму (27 верасня) прайшоў пад дэвізам «Турызм для ўсіх – прасоўваем усеагульную даступнасць!».

ДЛЯ КАГО АКТУАЛЬНЫ ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ?

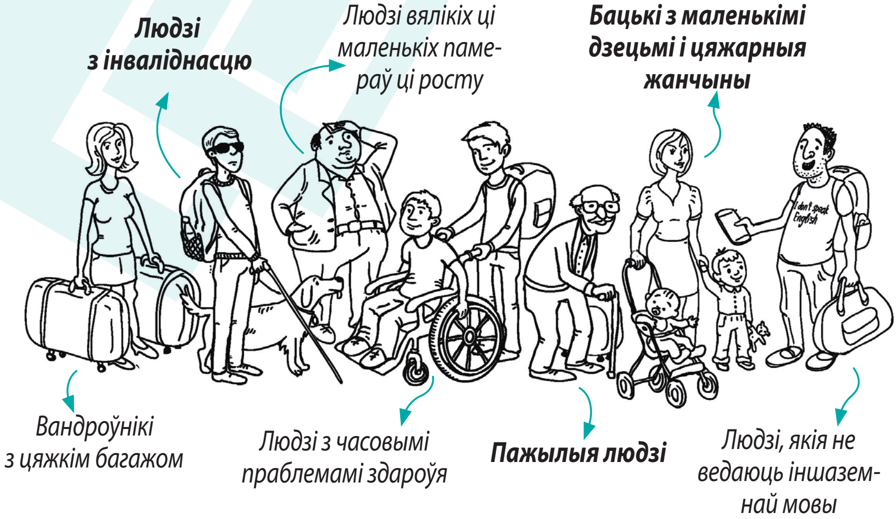

Кожны з нас у пэўны момант жыцця патрабуе больш камфортных умоў для адпачынку, бо ўсе мы калісьці былі маленькімі, амаль кожны з нас аднойчы вандраваў з вялікімі валізкамі, і любы з нас хоча жыць з задавальненнем у пажылым узросце.

А ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО...

• У свеце каля **785 млн людзей з інваліднасцю – каля 15%** насельніцтва планеты (па дадзеных СААЗ, 2011 г.). Калі ўлічваць чальцоў сямей, дык можна сказаць, што ў свеце **больш як 2 млрд людзей** непасрэдна сутыкаюцца з праблемай інваліднасці.

Больш як **2 млрд людзей – гэта 1/3 насельніцтва планеты!!!**

• Да 2030 г. **1 з 8 чалавек** на зямным шары будзе **старэйшы за 65 год**. Чалавек, якому болей за 65 гадоў, можа мець інваліднасць з верагоднасцю ў 14 разоў болей, чым 4-х гадовы дзіцёнак.

• Да 2050 г. колькасць людзей, якім **болей за 60 гадоў**, будзе складаць **20% сусветнага насельніцтва**.

ДАСТУПНАСЦЬ – ШТО ГЭТА?

«Даступнасць – гэта цэнтральны элемент любой сацыяльна-адказнай і ўстойлівай палітыкі ў сферы турызму. Гэта неадменная ўмова выканання правоў чалавека і выключная магчымасць для бізнэсу. Апроч таго, мы павінны прызнаць, што даступны турызм пойдзе на карысць не толькі людзям з інваліднасцю альбо асаблівымі патрэбамі, ад яе выйграем усе мы».

Талеб Рыфаі, Генеральны сакратар ЮНСТА

У Канвенцыі аб правах інвалідаў гаворыцца, што даступнасць выяўляецца ў роўным доступе да:

- фізічнага наваколля;
- транспарту;
- інфармацыі і сувязі, уключаючы інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі і сістэмы;
- іншых аб'ектаў і паслуг, адкрытых для насельніцтва, альбо якія яму прапаноўваюцца, як у гарадскіх, так і ў сельскіх раёнах.

Дзяржавы-ўдзельніцы Канвенцыі, у тым ліку Беларусь, павінны распрацоўваць мінімальныя стандарты, якія прадугледжваюць даступнасць аб'ектаў, паслуг ды інфармацыі, арганізоўваць інструктаж па праблемах даступнасці, развіваць разнастайныя формы аказання дапамогі і падтрымкі людзям з інваліднасцю.

ТРЫ ПРЫЧЫНЫ ЗРАБІЦЬ СВОЙ ТУРЫСТЫЧНЫ БІЗНЭС ІНКЛЮЗІЎНЫМ

• Роўныя правы

Усе людзі без выключэння маюць права на ўдзел у культурным і спартыўным жыцці, турызм і адпачынак.

• Даступнасць = павышэнне канку- рэнтаздольнасці!

Даступны турыстычны аб’ект прываблівае большую колькасць турыстаў, падвышаецца ўзровень абслугоўвання, што вядзе да большай задаволенасці і, як вынік, лаяльнасці.

• Фарміраванне прагрэсіўнага іміджу

Павышэнне даступнасці Вашага бізнэсу гаворыць пра тое, што Вы ідзяце ў нагу з часам, сочыце за сітуацыяй на рынку і сусветнымі тэндэнцыямі.

Артыкул 30 Канвенцыі ААН аб правах інвалідаў гаворыць аб тым, што людзі з інваліднасцю маюць права ўдзельнічаць на роўных з іншымі ў культурным жыцці, правядзенні вольнага часу і адпачынку. У пункце 5 гэтага артыкулу гаворыцца, што «каб надзяліць інвалідаў магчымасцю ўдзельнічаць на роўных з іншымі ў правядзенні вольнага часу і адпачынку і ў спартыўных мерапрыемствах, дзяржавы-ўдзельніцы робяць адпаведныя захады … для забеспячэння таго, каб інваліды мелі доступ да спартыўных, рэкрэацыйных і турыстычных аб’ектаў», а таксама «для забеспячэння таго, каб інваліды мелі доступ да паслуг тых, хто займаецца арганізацыяй вольнага часу, турызму, адпачынку і спартыўных мерапрыемстваў».

АБА ШТО «СПАТЫКАЕЦЦА» ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ

- **Інфраструктура**

Будынкі і фізічнае асяроддзе ў цэлым (дарогі, паркі і г.д.) часта недаступны для ўсіх карыстальнікаў.

- **Фінансы**

Выдаткі на паляпшэнне даступнасці часта перабольшваюцца. Напрыклад, калі з самага пачатку будаваць будынак універсальна даступным, выдаткі на будаўніцтва павялічваюцца менш чым на 0,1%.

- **Заканадаўства**

У шматлікіх краінах, у тым ліку ў Беларусі, няма дастатковай колькасці заканадаўчых механізмаў, якія б стымулявалі развіццё інклюзіўнага турызму.

- **Інфармацыя**

Інфармацыя ў дадзеным выпадку мае шмат сэнсаў. Тыя, хто прапануе турыстычныя паслугі, могуць не ведаць, дзе шукаць інфармацыю аб тым, як зрабіць свой бізнэс больш даступным. Турысты з асаблівымі патрэбамі ў даступнасці не могуць знайсці звесткі аб тым, дзе ёсць даступныя ўмовы для турызму і адпачынку, альбо няўпэўненыя ў тым, што інфармацыя праўдзівая.

- **Стаўленне да людзей з інваліднасцю ў цэлым**

Часта персанал не гатовы абслугоўваць турыстаў з інваліднасцю альбо іншымі асаблівымі патрэбамі, што стварае самы адчувальны бар'ер на шляху развіцця інклюзіўнага турызму.

ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ І ТУРЫСТЫЧНЫ РЫНАК

Агульная сума паступленняў ад турызму ў свеце – **1,5 трыльёны $**

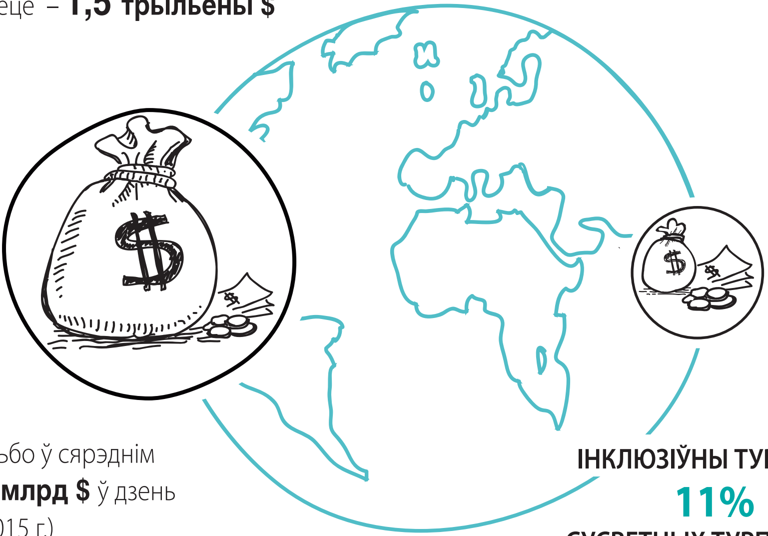

альбо ў сярэднім **4 млрд $** ў дзень (2015 г.)

ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ –

11%

СУСВЕТНЫХ ТУРПАТОКАЎ УЖО СЁННЯ

ПА ПРАГНОЗАХ ДА 2020 Г. ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ СКЛАДЗЕ

22%

УСІХ ВЫДАТКАЎ НА ТУРЫЗМ У СВЕЦЕ.

ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ У РОЗНЫХ КРАІНАХ

- *73 млн вандровак*
- *17,3 млрд $ - выдаткі на вандроўкі*
- *11% унутранага турызму ЗША*

Выдаткі на вандроўкі груп, дзе адзін з удзельнікаў мае праблемы здароўя – 12 млрд £ (2015 г.)

- *Каля 88% людзей з інваліднасцю штогод вандруюць*
- *Агульныя выдаткі на інклюзіўны турызм – 8 млрд $ у год*

- *138,8 млн чалавек патрабуюць даступных умоваў*
- *Людзі з асаблівымі патрэбамі ў даступнасці ажыццявілі 783 млн вандровак у межах ЕС (2012 г.)*
- *Непасрэдны эканамічны ўнёсак інклюзіўнага турызму ў ЕС – 352 млрд € (2012 г.)*
- *У сярэднім, людзі з асаблівымі патрэбамі ў даступнасці вандруюць з 1,9 кампаньёнамі. Калі ўлічыць эфект мультыплікацыі, дык агульны валавы абарот склаў 786 млрд €*

ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ У БЕЛАРУСІ

По дадзеных Міністэрства працы і сацыяльнай аховы РБ, у краіне пражывае каля **550 тыс.** людзей з інваліднасцю. Гэта амаль **6%** насельніцтва.

273 месцы ў санаторыях для людзей, якія карыстаюцца інвалідным вазком.

Каля **1,9 млн.** чалавек пажылога ўзросту (больш за 60 гадоў).

60 даступных нумароў у гатэлях (у Мінску).

Больш як **60 тысяч** чалавек маюць розныя віды алергіі.

Каля **20 сядзіб**, прапануюць пэўныя даступныя паслугі.

Амаль чвэрць дарослых у Беларусі маюць затлусценне.

4-5 турфірм прапануюць варыянты інклюзіўнага адпачынку.

У ЦЭЛЫМ ПАТЭНЦЫЙНЫ ПОПЫТ НА ІНКЛЮЗІЎНЫ ТУРЫЗМ У БЕЛАРУСІ СКЛАДАЕ КАЛЯ 26% НАСЕЛЬНІЦТВА.

ПРЫКЛАДЫ ДАСТУПНЫХ ТУРЫСТЫЧНЫХ АБ'ЕКТАЎ У БЕЛАРУСІ

Нацыянальны аэрапорт «Мінск»

ГЦ «Замак»

Аквапарк «Лябяжы»

ГЦ «Галерэя Мінск»

Чыжоўка-арэна

ЯК ЗРАБІЦЬ СВОЙ БІЗНЭС БОЛЬШ ІНКЛЮЗІЎНЫМ?

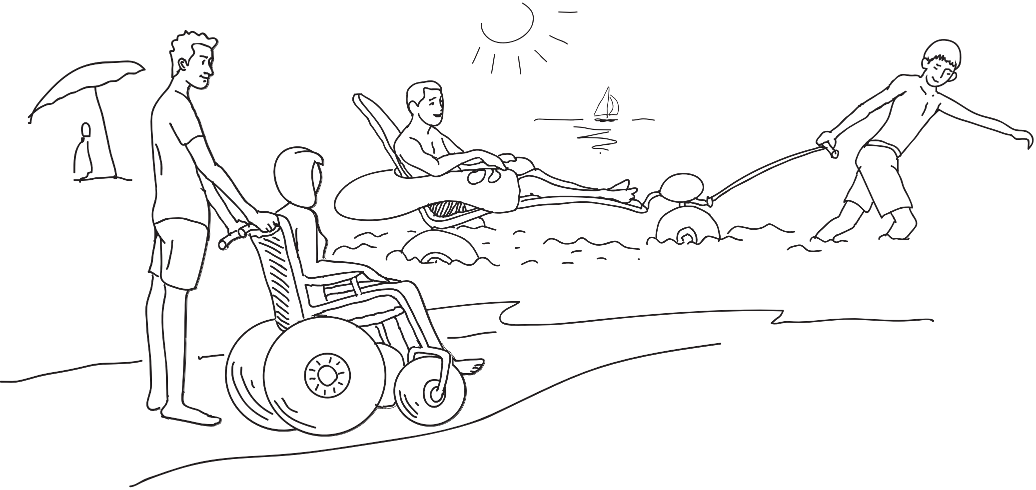

1. ЗЛАДЗІЦЬ «ЛІКБЕЗ» САБЕ І СВАІМ КАЛЕГАМ

Пачытаць

Што пачытаць – глядзіце ў раздзеле «Карысныя матэрыялы».

Паглядзець

Заўжды лепш паглядзець на свае вочы, як што працуе.

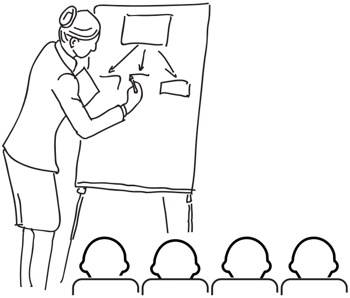

Паслухаць

Наведаць семінары па тэме альбо запрасіць экспертаў да сябе ў арганізацыю.

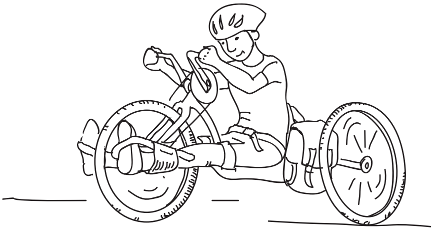

Паспрабаваць

Калі сам паспрабаваў, можаш смела прапаноўваць іншым!

2. АЦАНІЦЬ ДАСТУПНАСЦЬ СВАІХ ПАСЛУГ

ІНФРАСТРУКТУРА

Даступнасць інфраструктуры можна ацаніць з дапамогай інструмента маніторынгу. Для гэтага непатрэбна спецыяльных навыкаў. АПУ «Офіс па правах людзей з інваліднасцю» распрацаваныя спецыяльныя анкеты для маніторынгу даступнасці разнастайных турыстычных аб'ектаў (http://www.disright.org/ru/news/itogi-proekta-monitoring-bezbarernoy-sredy). Такі маніторынг дазволіць Вам вызначыць і выдаліць магчымыя недахопы Вашага турыстычнага аб'екта.

ІНФАРМАЦЫЯ (САЙТ, БРАШУРЫ, БУКЛЕТЫ)

Даступнасць інфармацыі – адзін з ключавых складнікаў даступнасці турызму для ўсіх. Прааналізуйце Ваш сайт і іншыя інфармацыйныя матэрыялы пра Ваш бізнэс на аснове Рэкамендацый ЮНСТА па даступнай інфармацыі ў турызме (http://www. disright.org/be/source). Яшчэ Вы можаце звярнуцца да знешніх экспертаў, якія маглі б, напрыклад, ацаніць даступнасць Вашага сайта для людзей з праблемамі зроку.

3. РАСПРАЦАВАЦЬ ДАСТУПНЫ ТУРПРАДУКТ І РАСПАЎСЮДЖВАЦЬ ПРАЎДЗІВУЮ ІНФАРМАЦЫЮ ПРА ЯГО

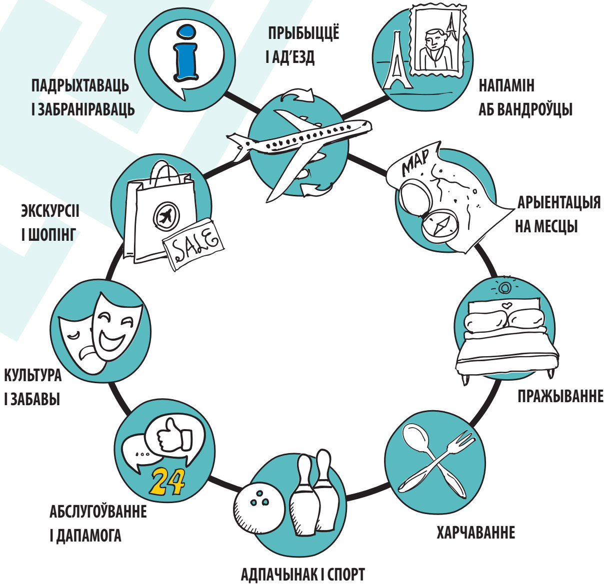

Турпрадукт даступны, калі даступныя ўсе яго элементы. Дадаткова трэба мець спіс дапаможных сэрвісаў для турыстаў з інваліднасцю, які мусіць уключаць сэрвісы па рамонце і замене пратэзаў і абсталявання, ветэрынарныя клінікі для сабак-павадыроў, а таксама пункты аказання спецыялізаванай медыцынскай дапамогі.

І ЯШЧЭ…
ДЛЯ РАЗВІЦЦЯ ІНКЛЮЗІЎНАГА ТУРЫЗМУ ІСТОТНЫ ДЫЯЛОГ

Толькі людзі з асаблівымі патрэбамі ў даступнасці могуць распавесці, што ім сапраўды патрэбна

Для турыстычнай галіны істотна жаданне і гатоўнасць дзейнічаць для паляпшэння сваёй даступнасці

Дзяржава можа распрацаваць заканадаўчыя акты, што будуць садзейнічаць развіццю інклюзіўнага турызму, укараняць стандарты, стымуляваць праз льготы, крэдыты, субсідыі і г.д.

КАРЫСНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ

1) Канвенцыя ААН аб правах інвалідаў
http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/disability.shtml

2) ЮНСТА: Рэкамендацыі ЮНСТА па даступным турызме для ўсіх
http://www.disright.org/be/source

3) ЮНСТА: Рэкамендацыі па даступнай інфармацыі ў турызме
http://www.disright.org/be/source

4) Маніторынг даступнасці турыстычнага асяроддзя (г. Мінск)
http://www.disright.org/be/source

5) Відэаролік аб інклюзіўным турызме https://youtu.be/zG8CR0jZ4Hg

6) Этыкет інваліднасці
http://www.disright.org/news/ofis-po-pravam-lyudey-s-invalidnostyu-predstavlyaet-etiket-invalidnosti

7) Інструмент маніторынгу безбар'ернага асяроддзя
http://www.disright.org/ru/news/itogi-proekta-monitoring-bezbarernoy-sredy

8) Сайт Еўрапейскай сеткі даступнага турызму ENAT (European Network for Accessible Tourism)
http://www.accessibletourism.org/

9) Зборнік анлайн-рэсурсаў аб інклюзіўным турызме ад LonelyPlanet
http://media.lonelyplanet.com/shop/media/accessible-travel-online-resources.pdf

10) Сайт аб інклюзіўным турызме ў Барселоне

http://www.barcelona-access.cat/

11) Сайт аб інклюзіўных вандроўках па Вялікабрытаніі

https://www.visitbritain.com/us/en/plan-your-trip/getting-around-britain/accessible-britain

12) Сайт аб інклюзіўным турызме ў Берліне

http://www.visitberlin.de/en/plan/city-info/accessible

РЭСУРСЫ «ОФІСА ПА ПРАВАХ ЛЮДЗЕЙ З ІНВАЛІДНАСЦЮ»

- **Кансультацыі**
- **Літаратура па тэме**
- **Трэнінгі/семінары**
- **Маніторынг даступнасці**
- **Экспертная падтрымка**

ОФІС
ПА ПРАВАХ ЛЮДЗЕЙ
З ІНВАЛІДНАСЦЮ

Рэспубліка Беларусь
220029, г. Мінск,
вул. Варанянскага, д. 50/4, офіс 114
www.disright.org
Тэл.+375 (17) 256-08-29

НАТАЛЛЯ БАРЫСЕНКА-КЛЕПАЧ, выкладчык факультэта міжнародных адносін БДУ, каардынатар ініцыятыў па інклюзіўным турызме АПУ «Офіс па правах людзей з інваліднасцю», спецыяліст у сферы турызму. У мінулым – менеджар праектаў БГА «Адпачынак у вёсцы». З 2013 г. займаецца даследаваннямі тэмы інклюзіўнага турызму. Аўтар курса пад назвай «Практыка арганізацыі інклюзіўнага турызму» на факультэце міжнародных адносін БДУ. Удзельнік разнастайных праектаў і ініцыятыў, накіраваных на развіццё інклюзіўнага турызму ў Беларусі.

Інклюзіўны турызм

турызм без выключэнняў

ОФІС
ПА ПРАВАХ ЛЮДЗЕЙ
З ІНВАЛІДНАСЦЮ

Рэспубліка Беларусь
220029, г.Мінск,
вул. Варанянскага, д. 50/4, офіс 114
www.disright.org
Тэл.+375 (17) 256-08-29